

ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

«Η ίδια η Βαλεντίνη μου είπε μία μέρα, μ' αυτή τη παιδιαστική σοβαρότητα που την έκανε τόσο συναρπαστική:

— Κάθε τόσο, κυττάζομαι στον καθρέφτη. Ψάχνω να δω αν έβγαλα άσπρες τρίχες... Θά ήθελα να ήμουν γρηά...

Και ξαφνιάστικα βλέποντας πώς κι' εγώ όνειροπολούσα τό ίδιο πράγμα για τον εαυτό μου. «Αν ήμουν γέρος, ούτε ή νοσταλγία, ούτε ή τύψεις του παρελθόντος θα με τάραζαν. Φανταζόμουν τη ζωή μου στο μέλλον. Θά ήμουν ένας γέρος πολύ γλυκός που θά σκόρπιζε τό καλό δλόγυρά του και που θά ήταν αγαπητός, όπως ήσαν ή γιαγιά μου κι' ή θεία μου. Τά χρόνια που θά είχαν περάσει θά είχαν κλείσει τις πληγές μου και δέν θά μπορούσαν πειά ούτε τι θείσι τους να ξαναβρώ... Μιά στενώτερη στοργή θά με συνδέει με τή Βαλεντίνη, γιατί θά τολμούσαμε τότε να έξομολογούμεθα ό ένας στον άλλο.

«Η μονοτονία των ήμερών, για τις στοχαστικές ψυχές, τις κάνει να κυλάνε πιο γρήγορα. Κανένα σπουδαίο γεγονός δέν ομαθαίνει τον αριθμό τους και τή διάρκειά τους. Μιά έπιστολή του Ο' Κέντ μου ξανάδωσε τή συναίσθησι του χρόνου.

«Στό τέλος του 'Οκτωβρίου—μου έγραφε—θά ξαναγυρίσω στη Γαλλία. Θά μείνω ένα μήνα, πριν έπιστρέψω στην 'Ιρλανδία, όπου με προσκαλούν. 'Ετσι, θά σέ ξαναδώ γέηγορ...»

Συμβουλευτήκα έναν ήμεροδείτη... Πλησιάζαμε στην τελευταία βδομάδα του Σεπτεμβρίου. Έίχα ρθή στην άρχή του καλοκαιριού και βρισκόμουν τώρα τέσσερες σχεδόν μήνες στο Πλουί. Πόσο ή καρδιά μου είχε αλλάξει!... «Αναγκάστηκα να όμολογήσω ότι είχε ξεχάσει πολύ γρήγορα τό παρελθόν κι' ότι ζώντας όπως ζούσα, μέσα στην άδράνεια και στη μοναξιά, δέν έξιλεωνόμουν καθόλου γι' αυτό... Τά σχέδιά μου να έργασω, τά είχε διαλύσει ή μάταια εύχαριστήσι της όνειροπολήσεως... Τις τύψεις για τό κακό που είχα κάνει, ό χρόνος τις είχε σκορπίσει και νέες άγωνίες φύτρωναν τώρα στο έδαφος που τό είχα νομίσει άγνοο πειά... «Αναζητούσα μέσα μου τήν άνάγκαιά θέλησι για να ξαναρχίσω τή ζωή της έργασίας, μα δέν τήν εύρισκα... «Ασφαλώς ήμουν τό ίδιο άνισχυρο πλάσμα που ήμουν και άλλοτε... Καθώς έκανα αυτή τήν παρατήρησι, έννοιωσα κάποια άπελπισία. «Επειτα, κουρασμένος σκέφτηκα: «Ο 'Ο' Κέντ θά ξαναγυρίση... Θά με παραγορήση...» Κι' άνέβαλα τις άποφάσεις μου.

«Ο 'Ο' Κέντ ήρθε όπως τό είχα άναγγείλει, στο τέλος του 'Οκτωβρίου. Πήγα και τον περίμενα στο σταθμό της όδου Βέρτ. Ήταν έντεκα ή ώρα τό πρωί. Μεταξύ των ταξιδιωτών που κατέβαιναν απ' τό τραίνο της Χάβρης, αναζήτησα λίγη ώρα τον παλιό μου δάσκαλο της 'Αγγλικής χωρίς να τον δω πουθενά.

«Εξάφνα, άκουσα κάποιον να προφέρει τ' όνομά μου. 'Ο Φράνσις 'Ο Κέντ ήταν δίπλα μου. «Εμεις καταπληκτος βλέποντάς τον, τόσο είχε αλλάξει μέσα στα δυό χρόνια που είχα να τον δω! Έίχε άφήσει τά γκριζα γένεια του να μεγαλώσουν κι' έφταναν τώρα ως τό λαϊμό του. Τό χρώμα της επιδερμίδος του είχε γίνει πολύ χλωμό. Φορούσε ρούχα που τον έδειχναν για έργατικό και τά σκληρά χέρια του, τά μαυρισμένα στην άκρη των δαχτύλων, συμπλήρωναν τήν όμοιότητα αυτή. Μονάχα τά μικρά μάτια του, που έλαμπαν γεμάτα πνεύμα, έμειναν πάντα τά ίδια.

Διάβασε τήν έκκληξή μου στο πρόσωπό μου και μου έιπε

ή έξομολόγησις

χαμογελώνας :

— «Αχ! 'Αγαπητέ μου Φρειδερίκο, δέν άναγνωρίζεις πειά τον παλιό σου δάσκαλο!... Μήπως, γαλαζοαίματος καθώς είσαι, κοκκινίζεις που έχεις ένα τόσο πληθετο φίλο; «Ελα, άγκάλιασε με. Τό πετόι σκλήρυνε, μα ή καρδιά δέν άλλαξε καθόλου...

Ντροπισασμένος λίγο για τό διαταγμό μου, ρίχτηκα μέσα στην άγκαλιά του. «Ανεβήκαμε στο διαζάκι που με είχε φέρει στο σταθμό κ' έπειτ' από τρία τέταρτα βρισκόμαστε στο Πλουί.

Χρειαστήκαμε κι' οι δυό λίγο καιρό για να συνθίσουμε ό ένας τον άλλο! 'Ασφαλώς, τά χρόνια που είχαν περάσει με είχαν αλλάξει και μένα. 'Ο Φράνσις με κύτταζε με προσοχή και μ' άφηνε να μιλάω χωρίς να λέει ό ίδιος σχεδόν τίποτε για τον εαυτό του... Κάθε τόσο μόνο ψιθύριζε :

— Να!... Έτσι... Έτσι...

Αυτό τό είδος της άνακρίσεως με στενοχωρούσε, σαν να είχα κάτι να κρύψω απ' αυτόν, τον πιο σίγουρο φίλο... Για να γυρίσω άλλο τήν προσοχή, τον έβαλα κατά τό γεύμα να διηγηθώ τό ταξίδι του στις 'Ηνωμένες Πολιτείες: μου περιέγραφε τή ζωή τους στην 'Αμερική, τά όνειρά τους, τήν καταπληκτική πίστι τους στη μητέρα πατρίδα που τους στηρίζε και τόδε έμψυχώνει όλους απ' τον πλουτισμένο βιομήχανο, ως τή μικρή ύπνρτέρα που έξοικονομεί λίγα χρήματα από τό μισθό της για να συνεισφέρει για τους φτωχούς συμπατριώτες της. Μά, μόλις καθώριτα τις έρωτήσεις μου, μόλις τον ρώτούσα τι έκανε και για τις άγορμές του ταξιδιού του στην

'Αμερική, για τό σκοπό του ταξιδιού του, άπέφυγε να μου άπαντήσει ή σώπαινε... Μου έιπε μονάχα.

— «Η γυναίκα μου και τό παιδί μου βρίσκονται πάντοτε στα περίχωρα του Παρισιού. Θά τους δω αύριο. 'Εγώ, έκανα έξη μήνες καθηγητής της Γαλλικής στο Σικάγο, μα, επειδή δέν κέρδιζα άρκετά, έγιναν γκαρσόνι μπουραρίας. Νά ή ζωή μου με δυό λόγια.

«Επειτα έπρόθεσε :

— Καί σό τι γίνεσαι...

— Τό βλέπετε, του άπάντησα. Ζώ σαν άνθρωπος που τά γεγονότα τον έκαναν νηδίαση τον κόσμο... Είμ' ένας στρατιώτης που πληγώθηκε και παίρνει τή σύνταξή του.

— Καί λογαριάζεις να μείνεις έδω... για πάντα;

— Να!... Γιατί όχι. Βρήκα έδω τό πιο ζηλευτό αγαθό... Τή γανήνη. Δέν τό έπιδοκιμάζετε σεις αυτό;

— Ναί, ναί, ψιθύρισε με ύφος άφηρημένο.

Κατάλαβα ότι δέν πίστευι στη σταθερότητα της άποφάσεώς μου. Και γι' αυτό του έιπα :

— Δόστε μου τουλάχιστον έσεις τή γνώμη σας.

— Σκέφτηκε λίγο κι' έπειτα μου άπάντησε

— Δέν θέλω να σέ λυπήσω, ούτε να σέ τάραξω, παιδί μου Μά, αφού ζητάς τή γνώμη μου, ιδού τήν: «Η άποτραβηγμένη ζωή που κάνεις έδω εινε καταπραυντικό και όχι φάρμακο... Σκέφτεσαι ότι μπορείς να ζήσεις για πάντα στο Πλουί, επειδή

— Να φύγω; Τώρα;... Για πού;...

Ένας Ξρωλευμένος

ΜΑΡΣΕΛ ΠΡΕΒΩ

είδες να ζούν σ' αυτό δυο γρηές γυναίκες... Λημονάς, ότι ή μιά δέν είχε φύγει ποτέ από δω κι' ότι ή άλλη ξαναγύρισε στο μέρος αυτό, άφου γνώρισε πρώτα τή ζωή, δόλοκληρη τή ζωή, και όχι έπειτα από μιά έρωτική περιπέτεια, που τελείωσε μάλλον σκληρά... "Έχεις έφτά μήνες τώρα που ζης εδώ... Είσαι ήσυχος; Είσαι εϋτυχημένος;

— Δέν ξέρω, του άπάντησα, άλλα είμαι τόσο σταθερός στις απόφάσεις μου, όσο ήσουν και τήν πρώτη μέρα.
— Και δέν σκέφτεσαι πια ή Μαρία—Τερέζα;
"Ερώτησα τή συνειδησί μου και του άπάντησα μέ πεποιθήσι:
— "Όχι. Μάλιστα κατακρίνω τόν έαυτό μου, που δέν τή σκέφτομαι άρκετά.

"Ο Φράνσις μέ κύτταζε στα μάτια. Δέν φάνηκε ν' άμφιβαλλή καθόλου για τήν ειλικρίνειά μου. Μά μου άπάντησε μ' αυτό τόν έπίσημο τόνο που έπαιρνε όταν ήθελε να πη κάτι σπουδαίο :

— Δέν μου τά είπες όλα. Άγαπάς κιόλας μιά άλλη γυναίκα.
"Έγινε κατάχλωμος. "Ότι έννοιας έγώ έκείνη τή στιγμή πρέπει να τόν νοιώθω και κάθε άνθρωπος που νομίζει πως είναι πολύ καλά στην ύγεια του κι' απότομα ο γιατρός του άναγγέλλει ότι υποφέρει από μία σοβαρή άρρώστεια. Μέσα σε μιά στιγμή, όλες ή συγκινήσεις μου τών προηγούμενων έβδομάδων συμπεκνώθηκαν, άποκρυσταλλώθηκαν θα μπορούσα να πώ... Θυμήθηκα τις μεταπτώσεις μου από τόν κέφι στη δυσθυμία, ή σπουδαιότητα που έπαιρναν αιγά—σιγά για τή ζωή μου ή έπισκέψεις μου στη Βαλεντίνη και πώς, από τότε που τήν έβλεπα συχνά, είχαν εξαφανιστή από τή σκέψι μου ή σκληρές αναμνήσεις του Παρισιού.

Δέν εϋρισκα τί ν' άπάντησω στον παλιό μου δάσκαλο. "Ο "Ο Κέντ περίμενε λίγη ώρα κι' έπειτα ψιθύρισε:

— Διάβολε ! Δέν υπάρχει άμφιβολία... Καθώς μάλιστα δέν μου ζητάς συμβουλές, αυτή τή φορά, και μου κρύβεις τόν παιγνίδι σου, θα στοιχημάτιζα πως παίζεις τώρα έξυ τόν ένεργητικό ρόλο και όχι τόν παθητικό, όπως μέ τήν Μαρία — Τερέζα. Μήπως προετοιμάζεται κανένας γάμος;

"Ένοιωθα πια μιά άλλοκοτη ανάγκη να έκμισθρευθώ τά πάντα. Διηγηθηκα στον Φράνσις τήν άρχη και τήν εξέλιξι του καινούργιου μου δεσμού, προσπαθώντας να τού καθορίσω όλες τις συγκινήσεις που είχα νοιώσει.

"Όταν έπαφα να μιλάω, μέ ρώτησε:
— Και για νάρθουμε στο συμπέρασμα, άγαπάς τήν κ. Ντε — Σαιν — Ζερό;

— "Όχι, άπάντησα, αισθάνομαι γι' αυτή μόνο μιά φίλια πολύ ζοηρή, στην όποια παίζει βέβαια κάποιο ρόλο ή γυναικεία χάρι της. Μά αυτά που μέ συγκίνησαν, είναι προπάντων ή γλυκύτης της κι' ή θλιβερή της κατάστασι. "Εν πάση περιπτώσει, αυτό για τόν όποιο είμαι βέβαιος είναι ότι δέν νοιώθω τήν παραμικρή έπιθυμία για τήν Βαλεντίνη...

— Κ' έκείνη; Ποιά είναι τά αισθηματά της, για σένα;

— Έκείνη εϋχαριστιέται να μέ βλέπη... Παριστάνω γι' αυτή τόν κόσμο, άπ' τόν όποιο τήν άπέκλεισαν τά γεγονότα τής ζωής της.

"Ο "Ο Κέντ έβαλε τόν χέρι του στο μπράτσο μου και μου είπε:

— "Ίδου ακριβώς ο κίνδυνος... Είσατε δυο ναυαγισμένοι σε ένα έρημονήσι. "Όποια κι' άν είναι σήμερα τά αισθηματά σας, μεταξύ σας, θα καταλήξετε στο τέλος ν' άγαπηθώτε... Αυτό είναι ο νόμος τής φύσεως.

Δέν ξέρω γιατί αυτή ή υπόθεσις

έτι μιά μέρα ή Βαλεντίνη θα γινότανε δική μου όπως μιά άλλη, όποιαδήποτε γυναίκα, μέ πλήγωσε. Γι' αυτό θέλησα να φέρω τόν Φράνσις σ' αντίκρουσι μέ τόν ίδιο τόν έαυτό του.

— "Ε, λοιπόν, του είπα, κι' όταν αυτό γίνη; "Όταν άγαπηθώμε; Δέν θυμάστε τί μου λέγατε σχετικά, μέ τήν κ. ντε Μαλεζέρ; "Ο έρωας είναι μά κίνησις μόνο...

"Ο "Ο Κέντ σάλεψε τά χέρια του μέ ύφος πεισιμωμένο και είπε:

— Ναί... σου τόν είπα αυτό... Σου τόν είπα για μιά γυναίκα που ζητάγε να κάνει δικό της ένα άγνό παλληκάρι και τήν όποια, έπιπλέον, δέν εϋρισκε πολύ ενδιαφέρουσα. Μά ή Βαλεντίνη σου είναι μιά ρωμαντική, κι' αυτό τόν έβδος τών γυναικών είναι πραγματικά άξιο οίκτου, γιατί υποφέρουν επί πολύ καιρό σιωπηλά. Κι' έπειτα έσύ, δέν είσαι πια ο άγνός νέος που ήσουν άλλοτε. Δέν είσαι πια, δέν έχεις πια τόν δικαίωμα να είσαι τόν νευροπαθές χερουβειμ που ήσουν πρό τριών χρόνων. Και τέλος ή υπόθεσις αυτή' τώρα μόλις άρχίς και δέν θα σου στοιχίσει και πολύ άν τήν άφηνεις εκεί που βρίσκεται. Τι θα έλεγες άν σου πρότεινα να... φύγης μαζί μου;

"Ο χτύπημα ήταν τόσο ξαφνικό ώστε πετάχτηκα από τή θέσι μου. Τά έγχασα και τραύλισα :

— Να φύγω... Τώρα...;

"Ο "Ο Κέντ σηκώθηκε κι' αυτός και κυτταζοντάς με μέσα στα μάτια, μου άπάντησε μέ κάποια έπισημότητα στη φωνή του.

— Νάρθης όπου πάω κ' έγώ... Νά κάνης τή ζωή που κάνω κ' έγώ... Νά έξυπνηρέτσης

ή κοινωνική σου θέσι, ή μεγάλη σου ηεραισιία.

Είδα τότε, σαν να τόν φώτισε μιά άστραπή, ένα μέλλον γεμάτο δρσι, μέ άγώνες, μέ άφροσύνη, ένα μέλλον που θα έκλεινε, δι' ακριβώς έλειπε άπ' τήν περιωρισμένη κ' έγωιατική ζωή που έκανα ως τότε. Άνασκήρτησα στην άρχη από λαχάρα. Άμέσως όμως κατόπιν ή σκέψις ότι θάρφευα από τόν Πλουί μου που τόν είχα ξαναβρη, έκανε τή καρδιά μου να πονέση. "Όστόσο δέν τόλημσα ν' άπαντήσω μέ μιάρδιστική άρνησι, γιατί αυτό μου φαινόταν σαν άνανδρία. Είπα μονάχα :

— "Όχι... όχι τώρα... "Η θλίψις μου είναι πολύ ζωηρές ακόμα. Είμαι ακόμα πολύ άδύατος... Γι' άργότερα, δέν λέω όχι.

"Ο φράνσις άπομακρύνθηκε από μένα, δυσραστημένος κ' έκανε πολλές φορές τόν γυρο τού δωματίου σταματώντας μπροστά στα τζάμια, άπ' τά όποια έβλεπε κάτω τόν κήπο.

— Βλέπω, είπε τέλος, πως είχα άδικο να βραχίζομαι σε σένα. Και όμως, τή πρώτη φορά που διέτρεξες ένα κίνδυνο, όμοιο μ' αυτόν που σε άπειλει τώρα, ήρθες και μέ παρακάλεσες να σε πάρω μαζί μου. Κ' έγώ σου άπάντησα : "Όχι, ακόμα ! Περίμενε πρώτα να δοκιμαστή; άπο τή ζωή. "Η δοκιμασία αυτή έγινε πια και δείχνει ότι δέν θα μ' άς χρησιμεύσης ποτέ σε τίποτε... Δέν είσαι παρά μόνο ένας αισθηματίας !

Μέ δάκρυα στα μάτια, ψιθύρισα σε τόνο μομηής, αυτή τή λέξι μόνο :

— Φράνσις !
"Έκείνος ξαναγύρισε τότε απότομα προς έμένα και μ' έπιασε από

ο βλέμμα μου είχε προσηλωθώ σε κάποια γκριζόχρυσια μαλλιά.

ἀπό τὰ χέρια.

— Συγγνώμη, μου εἶπε, ξεχνῶ ὅτι ἐγώ σοῦ ζήτησα μιά ὕπνευσι καὶ ὅτι ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ ζήσης ὅπως σοῦ ἀρέσει. Κ' ἔπειτα, σὸ κάτω κάτω, ἐγώ ἴσως ἀδικοῦ. Ἄν θέλης δὲν θὰ ξαναμιλήσουμε περὶ σχετικῶς. Δὲν μᾶς μένουν παρά λίγες ἄρες γιὰ νὰ περάσουμε μαζύ... Ἄς μὴ τίς καταστρέψουμε μὲ ἄγνοια φιλονεικίες.

Ὁλόκληρη τὴν ὑπόλοιπη ἡμέρα, δὲν μιλήσαμε περὶ γιὰ τὴ Βαλεντίνη. Μὰ δὲν εἶνε κανεὶς κύριος τῶν σκέψεών μου. Ἐνῶ τὰ στόματά μας ἀλλάξαν λόγια ἀδιάφορα, τὸ νειρό μας πήγαινε σ' αὐτὴν τὴν γυναῖκα τῆς ὁποίας τὸ χαμόγελο θάφτανε ἴσως γιὰ νὰ συντρίψῃ μιά μέρα τὴ φίλα μας...

Ὅταν βράδασε κ' ἡ στιγμή τοῦ χωρισμοῦ πλησίασε, δὲταν σφιγμένοι ὁ ἕνας στὸν ἄλλο σὸ ἀμάξι πού μᾶς πήγαινε πρὸς τὸ Ρουέν, εἴσαμε τὴ μεγάλη αὐτὴ πολιτεία νὰ προβάλῃ μέσα σέ μ' ἀνταύγεια κόκκινων φώτων—καμιά μνησικακία δὲν ὑπῆρχε περὶ μέσα στὴν καρδιά μας. Ὁ Φράνσις μούπιασε τὸ χέρι, καὶ σάν ν' ἀπαντοῦσε σὲ σκέψεις μου πού δὲν τοῦ τίς εἶχα πῆ ψιθύρισε:

— Ναί... Τὶ ἄθλια πού εἶνε ἡ ζωὴ πού μᾶς χωρίζει ἀπὸ πρῶτος ἀγαπημένα πού μόλις τὰ ξαναβρήκαμε. Μὰ φταίει κ' οἱ ἴδιοι, γιατί δὲν ἀγαπᾶμε, πρὶν ἀπ' ὅλα τὴν ἀνθρώπινητητα, ὅτι ἔχει μιά σάρκινη καρδιά σάν τὴ δική μας. Ἀνθρώπους πού ὑποφέρουν δὲν βροῦμε παντοῦ καὶ δὲν θὰ γνωρίσουμε περὶ τὸν πόνο τῶν χωρισμῶν.

Ἀπὸ τὰ λόγια μου φαίνονται τώρα κάπως πομπώδη. Μὰ τότε με συγκίνησαν καὶ μ' ἔκαναν νὰ ἰδῶ ἕνα ἰδανικὸ αὐταπηνήσεως, ἀνώτερο σὲ χαρὲς κ' ἀπ' αὐτὸν ἀκόμα τὸν ἔρωτα.

IV

Χωρίσαμε σὸ σταθμό, ἀναρωτιῶντας ὁ καθένας μας μυστικὰ τὸν ἑαυτό του: «Θὰ ξαναβῶθοῦμε ποτέ;»

Ἡ ἐπομένη, πού ἦταν Κυριακὴ, μὲ βρήκε δὲταν ζύπνια, σὲ μιά κατάστασι ἀκατανίκητης ἀπογνώσεως. Ἄ! γνώρισα πολλές στιγμές, στιγμές πού ἡ ἀφανισμένη ψυχὴ γεμίζει μῖσος γιὰ τὴν ἀνώφελη καὶ κακὴ ζωὴ! Ὡστόσο, νομίζω ὅτι ποτέ δὲν εἶχα ὑποφέρει τόσο ὅσο αὐτὴ τὴ φορά.

Κάθησα μπρὸς σὸ γράφειο μου κ' ἄρχισα νὰ συγκεντρῶ νὰ τίς ἀναμνήσεις μου. Ἐθέλησα ν' ἀποτυπώσω σὸν χαρτὶ τὴ συνομιλία μου μὲ τὸν Ὁ Κέντ. Μὰ μιά ἀποστροφή γιὰ τὸν ἑαυτόν μου μὲ κέρλισσε καὶ πέταξε τὴν πένα, χωρὶς νὰ χαράξω μιά γραμμὴ. Ὅταν μου σεβρίσταν τὸ πρόγεμα, τὸ ἔσπρωξα μακριά μου χωρὶς νὰ τὸ ἀγγίξω. Συλλογιζομένου νευριασμένος πόσο μακριά θὰ ἦταν αὐτὴ ἡ μέρα τῆς μοναξιάς, πόσο βμοια μὲ τίς ἄλλες, τόσο πολυάριθμες κίολαες πού τίς εἶχα περάσει ἐξεγελῶντας τὸν ἑαυτόν μου...

Ὁ Φράνσις μου εἶχε ἀνοίξει τὰ μάτια. Ἦμουν πάντα τὸ ἰδιο παιδί πού λαχταροῦσε ἀγάπη. Ἡ Ζωὴ εἶχε σακατέψῃ τὴν καρδιά μου χωρὶς νὰ τὴν δυναμώσῃ.

Πῆγα πρὸς τὸ παράθυρο καὶ τάνοιξα φαρδύ πλατῶ. Ἡ ὁσοσία τοῦ πρωινού αὐτοῦ τοῦ τέλους τοῦ φθινοπώρου μου πέρασε τὰ μάγουλα. Ἦταν ὁ ἴδιος καιρὸς τῆς προηγούμενης ἡμέρας, καιρὸς καθαρὸς, ψυχρὸς, θλιμμένος ἀπ' τὴν χλωμάδα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴ γυμνότητα τοῦ τοπίου. Ἐφαφα, περὶ ἄπ' τὴν γραμμὴ τῶν ἰτιῶν πού ἐφραζαν τὸ πάρο, ἦχος καμπάνας ἀκούστηκε, ἀδυνατισμένος ἀπὸ τὴν ἀπόστασι, μὰ πολὺ καθαρὸς...

Ἦξερα καλὰ αὐτὴ τὴν καμπάνα, πού σκόρπιζε τοὺς ἦχους τῆς ψαλῆ ἀπ' τοὺς κόμπους... ἡ ψυχὴ μου, σὲ μιά ἀκρὴ τῆς εἶχε φυλάξει τὴ γλυκειὰ τῆς ἀνάμνησι... Ὅταν ἦμουν παιδί, μου ἀνήγαλλε κάθε Κυριακὴ τὴν εὐχαριστίαν πού θάνοιθα πηγαίνοντας μὲ τὰμάξι στὴν ἐκκλησία, πού θὰ καθόμουν στὰ οἰκογενειακά μας σατσιδια πλάι στὴ θεὰ μου Σιδωνία καὶ πού θάτρωγα τὸ γλυκὸ ἀντίβωρο.

Ὅ! νὰ ξαναγινοῦν τὸ μικρὸ ἐκεῖνο πλάσμα καὶ νὰ πέθαινα ἀμέσως κατόπιν, χωρὶς νὰ ξαναζήσω τὴ φρικτὴ νεότητά μου μὲ τίς ἀμφιβολίες τῆς καὶ τοὺς ἔρωτάς τῆς!

Ἡ καμπάνα χτυποῦσε τώρα βασιτικά... Αὐτὸ σήμαινε ὅτι ἡ λειτουργία θάρχιζε σὲ λίγο... ἡ λειτουργία!... Ἐνοιῶσα τότε νὰ πάω νὰ τὴν παρακολουθῶ... Δὲν ἤθελα ὡστόσο νὰ ὁμολογήσω στὸν ἑαυτό μου ὅτι ἡ μυστικὴ ἀφορμὴ αὐτῆς τῆς ἐπιθυμίας ἦταν ἡ ἀνάγκη νὰ δῶ τὴν βαλεντίνη. Κι' ὁμως, καθὼς σκεφτόμουν ὅτι ἀπὸ μὲνα ἐξηρτάτο νὰ τὴν ξαναἰδῶ, νὰ βρεθῶ κοντὰ τῆς τὸ στήθος μου φοῖσκωνε, ὁ ἀέρας γινόταν πῶ ἔλαφρὸς καὶ τὸ φῶς πῶ λαμπρὸ.

Φόναξα τὸν ὑπῆρτῆ μου καὶ τὸν διέταξα νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ἀμάξι...

Ἐπειτὰ ἀπὸ μισὴ ὥρα βρισκόμουν στὴν ἐκκλησία, καθισμένοι σ' ἕνα θρανίον.

Μόλις ὁμως βρέθηκα ἐκεῖ ἀμέσως μετανόησα γιατί πῆγα. Οἱ ἄνθρωποι μὲ κῦττασαν μὲ περιέργεια. Ὅλοι κ' ἔφωσαν τὸ βλέμμα τους ἐπάνω μου οἱ ἐνορίτες, οἱ ψάλτες, τὰ παιδιά τοῦ χοροῦ κ' αὐτὸς ἀκόμα ὁ ἱερεὺς ὁ ὁποῖος ὕψωνε χωρὶς νὰ θέλῃ τὰ μάτια πρὸς ἐμένα, ὅταν γύριζε γιὰ νὰ πῆ: «Κύριε ἐλέησον!» Ἀσφαλῶς ὅλοι σκεφτόντουσαν: «Νὰ ἔνας καινούργιος προσηλύτος!» Ἐνας σπουδαῖος προσηλύτος!...

Σιγὰ σιγὰ ὁμως ἡ γαλήνη ἀποκαταστάθηκε πάλι. Ἀισθανόμουν ὅτι μὲ εἶχαν ξεχάσει ἡ τοῦλάχιστον ὅτι εἶχα γίνει δεκτὸς ἐκεῖ μέσα. Τότε, κῦτταξα ὀλόγουρά μου. Ξανάκανα γνωριμία μὲ κάθε πέτρα τῆς ἐκκλησίας, μὲ τὰ σκονισμένα θρανία στὰ ὁποῖα εἶχαν καθῆσει ἄλλοτε ἡ θεὰ μου κ' ἡ γαγιά μου.

Ξαναγύριζα σ' αὐτὰ τὰ θρανία ὅπου εἶχα φελλήσει τίς πρώτες μου προσευχές μὲ μιά πῆσι ἐντελῶς παιδιaticῆ, ξαναγύριζα ἄντρας, ὀριμασμένους ἀπὸ τὴ ζωὴ, μὰ ἀλλοίμονο! ἀπογυμνωμένοι ἀπὸ κάθε πίστι, ἐτοιμοὶ σχεδὸν νὰ θεωρηθῶ τὴ θρησκεία μόνο σάν μιά φιλοσοφία πολὺ συμπαθητικὴ. Ἄν προσευχόμουν ἀκόμα, ἔνοιῶθα ὅτι προσευχόμουν στὴν τυχὴ, μὲ μιά μυστικὴ ἀμφιβολία ἂν ἀκούγε κανεὶς τὴν προσευχὴ μου.

Ἐνῶ, τὰ χεῖλιά μου ψιθύριζαν τὰ ἱερά λόγια πού δὲν εἶχαν βγῆ ποτέ ἀπὸ τὴ μνήμη μου, τὸ βλέμμα εἶχε προσηλωθῆ σὲ κάποια γκριζόχρσα μαλλιά... Ἦταν ἡ ὑπέροχη κομὴ τῆς Βαλεντίνης, ἡ ὁποία καθόταν λίγα θρανία πῶ μπρὸς ἀπὸ μένα, ἀνάμεσα στὸν πατέρα τῆς καὶ στὴν μητέρα τῆς. Κι' ὅτι ἐνοιῶθα δὲν τὸ εἶχα νοιώσει γιὰ καμμιὰ ἄλλη γυναῖκα: Ἐν' ἀνατρίχισμα τοῦ καλλιτέρου μέρους τοῦ ἑαυτοῦ μου, μὲ ἀνάγκη ἀφοσίωστος, αὐταπηνήσεως σιωπηλῆς, αἰσθήματα τὰ ὁποῖα οὔτε ἡ γαγιά μου, οὔτε ἡ θεὰ μου μού εἶχαν προκαλέσει. Ἐνοιῶθα τὸν ἑαυτόν μου πλημμυρισμένο ἀπὸ τρυφερότητα καὶ ἔβρημ κ' ἦταν γιὰ μένα αὐτὸ κάτι καινούργιο καὶ γοητευτικό: γοητευτικό πρὸ πάντων γιατί δὲν μού ἔφερε τῶψεις, γιατί δὲν ἔνοιῶθα τὴν ἐπιθυμία νὰ καταπνίξω αὐτὴ τὴ συγκίνηση.

Καὶ τότε ἀναρωτήθηκα: «Μήπως σ' ἀλήθεια ἀγαπῶ τὴν Βαλεντίνη;»

Μὰ ἀπάντησα ὁ ἴδιος στὸν ἑαυτό μου: «Ὅχι... Δὲν τὴν ἀγαπῶ... Τὴ λυποῦμαι καὶ τὴ θαυμάζω... Αὐτὸ εἶν' ὄλο.» Μὰ συγχρόνως σὸ βάθος τῆς ψυχῆς μου μιά ἄλλη μυστηριώδης φωνὴ ἀπαντοῦσε: «Ναί... ναι τὴν ἀγαπᾶς...»

Δὲν θὰ μπορούσα νὰ καθορίσω τὴν ῥόλο ἔπαιξαν σ' αὐτὴ τὴν κρίσι τὸ θρησκευτικὸν περιβάλλον, ἡ συνομιλία μου μὲ τὸν Ὁ Κέντ τῆς περασμένης ἡμέρας, ἡ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, πού ἦσαν πάντα τόσο δυνατὲς στὴν καρδιά μου. Μὰ, ἀσφαλῶς, αὐτὸ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας σὲ μιά χωριστὴ ἐκκλησία, ἦταν ἀπὸ τίς πῶ γοητευτικὲς στιγμές τῆς ζωῆς μου. Δὲν θὰ τὸ ξεχάσω ποτέ.

Ἡ λειτουργία τελείωσε. Ἡ ἐκκλησία ἀδειασε σιγὰ στὴ λεωφόρο τῶν ξεγυμνωμένων ἀκακίων πού φέριε σὸ δρόμο τοῦ Πλουτ. Τροποθετημένο κοντὰ στὴ μεγαλοπρεπὴ ἀμαξα τῶν Ντυσατελιέ, τὸ ἀμαξάκι μου περιέμενε. Θὰ ἤθελα νὰ μὴ μιλήσω στὴν Βαλεντίνη καὶ νὰ πάρω στὴν ἀνάμνησι μου τὴν ἀφωρη εἰκόνα τῆς μέσα σὸ θυμάμα τῶν τελευταίων λιβανωτῶν. Μὰ μοιραίως ἀναγκάσθηκα νὰ χαιρετήσω τοὺς πυργοδεσπῶτες τοῦ Σαγιάο καὶ νὰ τοὺς πλησιώσω.

Ἡ Βαλεντίνη μὲ κῦτταξε ἐπιμόνα, ἐνῶ μιλοῦσα μὲ τοὺς γονεὶς τῆς.

Καθὼς ἐτοιμαζόμουν νὰ τοὺς χαιρετήσω, εἶπε στὴν κ. Ντυσατελιέ:

— Μητέρα, δὲν παρακαλεῖτε τὸν κ. ντὲ Περινύ νάρθῃ νὰ γευματίσῃ μαζύ μας;

Ἡ χοντρή κυρία δέχθηκε τὴν πρότασι τῆς μ' ἐνθουσιασμό, ἐπέμενε, ἐπικαλέσθη καὶ τὴ βοήθεια τοῦ συζύγου τῆς γιὰ νὰ μὲ πείσῃ... Ἡ Βαλεντίνη στὸ μεταξὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ μὲ κῦτταε καὶ τὰ μάτια τῆς ἔλεγαν καθαρά: «Ἐλάτε... ἔβλω γάρθῃτε!...»

Ἐτοὶ δέχθηκα. Ἐδῶκα τὸ ἀμάξι μου καὶ εἶπα στὸν ἀμαξά μου νάρθῃ νὰ μὲ πάρῃ ἀπὸ τὸν Πύργο τοῦ Σαγιάο στὰς τρεὶς τὸ ἀπόγευμα.

(Ἀκολουθεῖ)